

BESLUT
2020-10-14

Dnr: 2020-03391

Klagande

NN

Det överklagade beslutet

Centrala studiestödsnämndens
(CSN) beslut den 6 augusti 2020

Saken

Stöd från annat land

Nämndens beslut

Nämnden avslår överklagandet.

Nämndens beslut får enligt 6 kap. 11 § studiestödslagen inte överklagas.

Ärendet

NN ansökte om studiemedel för utbytesstudier vid Eidgenössische Technische Hochschule (ETH) i Zürich, Schweiz, under tiden den 31 augusti 2020-den 3 september 2021. NN uppgav bland annat att hon har studiestöd från annat land om CHF 380 per månad och stipendium om CHF 600 per månad. – NN bifogade akademisk kalender och Swiss-European Mobility Programme (SEMP) Scholarship Contract och Scholarship Agreement for Exchange Students.

CSN avslog ansökan med motiveringen att NN inte kan få studiemedel för läsåret 2020/2021, eftersom hon har beviljats Swiss-European Mobility Programme Scholarship för den perioden och att studiemedel inte kan lämnas för samma tid som en person har beviljats studiestöd eller motsvarande studiefinansiering från ett annat land.

NN överklagade beslutet och anförde i huvudsak följande. Hon tror att det kan vara ett missförstånd i hur hon fyllt i formuläret. Det hon har fått beviljat från SEMP motsvarar ERASMUS, vilket enligt information i "frågor och svar" på CSN:s webbplats inte påverkar en persons studiemedel.

CSN överlämnade ärendet och inkom därefter, på nämndens begäran, med ett yttrande och anförde bland annat följande. Schweiz är inte en medlemsstat i Europeiska unionen och utbytesstuderande som studerar vid ett schweiziskt lärosäte kan således inte erhålla stipendium från exempelvis Erasmus+. Stipendieprogrammet SEMP syftar i huvudsak till att säkerställa utbyten till och från de programländer som är anslutna Erasmus+ och stipendiet utbetalas av det motta-

gande lärosätet i Schweiz. I sin ansökan om studiemedel har NN bifogat ett intyg som visar att hon är beviljad SEMP-stipendium motsvarande CHF 3 800 under perioden den 31 augusti 2020–den 3 september 2021. Av intyget framgår att stipendiet tillhandahålls av den schweiziska staten genom the State Secretariat for Education, Research and Innovation (SERI) som är den federala regeringens byrå för utbildning, forskning och innovation. Stipendiet avser att täcka bland annat den studerandes levnadskostnader och resor i samband med utbytesperioden. Stipendiet är enligt CSN:s mening en offentligt reglerad och finansierad ersättning som lämnas till studerande. CSN anser därför att stipendieprogrammet SEMP är ett sådant utländskt studiestöd som ska samordnas med studiemedel och att studiemedel inte kan lämnas under motsvarande period.

NN har, efter att ha tagit del av CSN:s yttrande, inkommit med ytterligare synpunkter i ärendet och anfört bland annat följande. Slutsatsen "Stipendiet är enligt CSN:s mening en offentligt reglerad och finansierad ersättning som lämnas till studerande" verkar gälla precis lika bra för Erasmus-stipendier. Dessa får dock också studiemedel. Ett Erasmusbidrag för utbyte till Tyskland är också ersättning från utlandet. Hon har varit i kontakt med många tidigare utbytesstudenter och dessutom utbyteskoordinatören för Schweiz på Chalmers. Alla andra utbytesstudenter från Chalmers till ETH i år och tidigare år har fått studiemedel från CSN samtidigt som de har fått Erasmus/SEMP stipendiet. Både hon och utbyteskoordinatören uppfattar det som praxis att studenter får studiemedel beviljat i denna situation. Hon tycker inte att det känns rättsäkert, och inte rättvist, att hon som enda student inte får det som alla andra har fått. Hon är oroligt att anledningen till att hon inte fått studiemedel är att hon i formuläret av misstag råkade benämna SEMP bidraget som "studiemedel". De andra studenterna kanske listade det som stipendium eller övrig inkomst eller kallade det för Erasmus. Hon är orolig för hur hon ska klara sig finansiellt nu. Levnadsomkostnaderna i Schweiz är mycket höga, enligt uppskattning från lärosätet kommer hennes utgifter att uppgå till 17 000 kronor per månad.

CSN har därefter, sedan nämnden berett CSN:s rättsavdelning tillfälle att komma in med ett kompletterande yttrande med anledning av NN:s synpunkter, inkommit med ett tilläggsyttrande, i vilket man anfört i huvudsak följande. Med studiestöd från ett annat land avses offentligt reglerade och finansierade ersättningar som lämnas till studerande och som utgör eller kan jämföras med sociala förmåner enligt EU-rätten. Ett stipendium som ges till studerande av den Europeiska Unionen (exempelvis Erasmus+-stipendium) utgör enligt CSN:s mening inte ett studiestöd från ett annat land som kan jämföras med en social förmån och ska därför inte heller samordnas med studiemedel. CSN anser att stipendieprogrammet SEMP som ges av den schweiziska staten är ett sådant utländskt studiestöd som ska samordnas med studiemedel och att studiemedel inte kan lämnas under motsvarande period. Att andra studerande beviljats studiemedel för utbytesstudier vid Eidgenössische Technische Hochschule kan exempelvis bero på att de inte uppbär motsvarande stipendium, att de lämnat oriktiga uppgifter till CSN eller att CSN har fattat ett felaktigt beslut. Dessa omständigheter utgör emellertid inte skäl för CSN att ändra beslutet i det aktuella ärendet. CSN anser att överklagandet bör avslås.

NN har fått tillfälle att komma in med synpunkter med anledning av CSN:s kompletterande yttrande, och hon har anfört bland annat följande. Hon tror missför-

ståndet med oriktiga uppgifter ligger i att de benämnt SEMP stipendiet som Erasmusstipendium i sin ansökan. Hon förstår att det finns en skillnad mellan SEMP stipendiet och Erasmusstipendiet i laglig mening, men tycker också att det är relevant att betrakta kontexten. SEMP stipendiet skapades för att motsvara Erasmusstipendiet, med motsvarande summa, och för att hjälpa utbytesstudenter på samma sätt. De allra flesta utbytesstudenter är inte alls medvetna om att det finns en skillnad och sättet som det presenteras på nätet visar också på likheten. Hon anser att samma undantag borde göras som för Erasmusstipendiet, eftersom Schweiz startade stipendiet till EU-studenter av denna orsak. Annars riskerar besluten från CSN bli godtyckliga baserad på hur just den beslutande handläggaren tolkar vad den studenten råkat skriva i ansökan (SEMP, the SWISS Programme for Erasmus+, eller bara Erasmus).

CSN:s rättsavdelningen har därefter kommit in med ytterligare ett tilläggsyttrande vari nämnden anmodat CSN att utveckla CSN:s ställningstagande att ett stipendium som ges till studerande av den Europeiska unionen (exempelvis Erasmus+ stipendium) inte utgör ett studiestöd från ett annat land som kan jämföras med en social förmån och därför inte heller ska samordnas med studiemedel. CSN anförde i huvudsak följande. Stipendium som ges till utbytesstuderande genom Erasmus+ tillhandahålls av den Europeiska unionen (EU). Medel för stipendier via Erasmus+ för utbytesstudier som utgår ifrån svenska lärosäten överförs från EU-kommissionen till Universitets- och högskolerådet (UHR). UHR fördelar sedan medlen till de svenska lärosätena som i sin tur utbetalar stipendierna till de studerande. I och med att stipendiet tillhandahålls och administreras av EU och utbetalas av lärosätet i Sverige utgör stipendiet enligt CSN:s mening inte ett studiestöd eller studiefinansiering från annat land som ska samordnas med svenskt studiestöd enligt 3 kap. 25 § studiestöds-lagen.

NN har fått ta del av CSN:s tilläggsyttrande.

Av information på Movetias, som är Schweiz myndighet för utbytesstudier, webbplats om Sviss Programme for Erasmus+ framgår följande. Schweiz är sedan 2014 inte längre ett programland för Erasmus+, utan ett partnerland. För att göra det möjligt för schweiziska institutioner att fortsätta att delta i samarbets- och mobilitetsaktiviteter med Erasmus+ programländer antog federala rådet en interimslösning som finansieras med schweiziska medel.

Författningsbestämmelser

Enligt 3 kap. 25 § studiestöds-lagen (1999:1395) får studiemedel inte lämnas för den tid då den studerande beviljats studiestöd eller motsvarande studiefinansiering från ett annat land. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får, enligt samma bestämmelse, meddela föreskrifter om vilken utländsk studiefinansiering som ska omfattas.

Av 3 kap. 33 a § studiestöds-förordningen (2000:655) framgår följande. Med studiestöd eller motsvarande studiefinansiering från annat land avses offentligt reglerade och finansierade ersättningar som lämnas till studerande och som utgör eller kan

jämställas med sociala förmåner enligt EU-rätten. CSN får meddela närmare föreskrifter om vilken utländsk studiefinansiering som omfattas.

Av 13 a kap. 2 § CSNFS 2001:1 framgår följande. Utländsk studiefinansiering enligt 3 kap. 25 § studiestödslagen (1999:1395) är när det gäller

1. studiebidrag och studielån enligt 3 kap. 11–13 §§, tilläggsbidrag enligt 3 kap. 13 a och b §§ och tilläggslån enligt 3 kap. 14 § studiestödslagen (1999:1395) samt merkostnadslån enligt 3 kap. 13 § första stycket 1 studiestödsförordningen (2000:655), sådant studiestöd eller motsvarande studiefinansiering från ett annat land som lämnas för samma ändamål,
2. merkostnadslån enligt 3 kap. 13 § första stycket 2 och 3 studiestödsförordningen, sådant studiestöd eller motsvarande studiefinansiering från ett annat land som lämnas för samma ändamål som det aktuella merkostnadslånet.

Nämndens bedömning

Som redovisats ovan uppbär NN ett stipendium från den schweiziska staten med CHF 3 800 under sina utbytesstudier perioden den 31 augusti 2020–3 september 2021. Nämnda förhållande har CSN ansett utgöra hinder för att bevilja henne svenskt studiestöd.

NN har åberopat att andra svenska utbytesstudenter har beviljats studiemedel, trots att de har fått samma stipendium från den schweiziska staten som hon har fått. Även om så skulle vara fallet, innebärande att de kan ha beviljats en förmån som de lagligen inte har rätt till, är det emellertid inte en omständighet som nämnden kan beakta vid prövningen NN:s ansökan om studiemedel, utan nämnden har att göra en självständig prövning av ärendet enligt gällande bestämmelser. Det ankommer allmänt på nämnden att verka för en så enhetlig rättstillämpning som möjligt.

NN har även åberopat att stipendieprogrammet SEMP motsvarar Erasmus+ stipendiet, vilket inte utgör hinder mot att beviljas studiemedel.

I ärendet är klarlagt att stipendium som ges till utbytesstuderande genom Erasmus+ tillhandahålls av den Europeiska unionen (EU) och att medel för stipendier via Erasmus+ för utbytesstudier, som utgår ifrån svenska lärosäten, överförs från EU-kommissionen till Universitets- och högskolerådet (UHR). Det har vidare framkommit att UHR sedan fördelar medlen till de svenska lärosätena, som i sin tur utbetalar stipendierna till de studerande. CSN har i sitt yttrande redogjort för att Erasmus+, enligt CSN:s mening, inte utgör ett studiestöd eller studiefinansiering från annat land som ska samordnas med svenskt studiestöd enligt 3 kap. 25 § studiestödslagen, eftersom stipendiet tillhandahålls och administreras av EU och utbetalas av lärosätet i Sverige.

Som har redovisats tidigare är Schweiz sedan 2014 inte längre ett programland för Erasmus+, utan ett partnerland. För att säkerställa utbyten till och från de programländer som är anslutna Erasmus+, har Schweiz infört stipendieprogrammet SEMP, vilket är ett stipendium som tillhandahålls av den schweiziska staten. Annat har inte

framkommit än att stipendiet administreras av myndigheten Movetia och att stipendiet utbetalas av det mottagande lärosätet i Schweiz.

Det finns alltså ett antal likheter mellan Erasmus+ och stipendieprogrammet SEMP. Som framgår av bestämmelsen i 3 kap. 25 § studiestödslagen får emellertid studiemedel inte lämnas för den tid då den studerande beviljats studiestöd eller motsvarande studiefinansiering från annat land.

Av lagmotiven till 3 kap. 25 § studiestödslagen (prop. 2004/05:111 s. 47) framgår bland annat följande. Med studiestöd eller motsvarande studiefinansiering avses sådana offentligt reglerade och finansierade ekonomiska ersättningar till studerande som utgör sociala förmåner enligt EU-rätten. Om sådant studiestöd uppbärs ska svenskt studiemedel för samma tid inte kunna lämnas, oberoende av storleken på det utländska studiestödet. Andra förmåner, till exempel skattelättnader eller liknande, ska inte anses vara studiestöd och ska därför inte heller samordnas med svenskt studiestöd. Inte heller privata former av studiestöd, till exempel privata stipendier eller försäkringar, får anses vara sådant studiestöd som ska samordnas.

Annat har inte framkommit än att den ersättning som NN erhåller genom stipendieprogrammet SEMP finansieras av den schweiziska staten och att det är ett offentligt reglerat och finansierat studiestöd. Vidare är ersättningen – såvitt framkommit – att jämställa med ett sådant stöd som inom EU skulle ha räknats som en social förmån och att det är avsett för samma ändamål som svenskt studiemedel. Med hänsyn härtill och till vad som sagts i lagmotiven till den aktuella bestämmelsen anser nämnden att CSN:s beslut innebär en korrekt lagtolkning. Eftersom NN erhåller studiefinansiering från annat land kan hon därför, oavsett likheten mellan Erasmus+ stipendiet och stipendieprogrammet SEMP, inte få svenskt studiemedel för samma tid. Överklagandet ska därför avslås.

Robert Schött

Christina Sundström

Beslutet har fattats av: Eva Gullfeldt, ordförande, Robert Schött, myndighetschef, Hans Eklund, Sebastian Hasselström, Jessica Levin, Martin Mörk, Helena Söderberg och Christer Bergqvist

Föredragande: Christina Sundström

Kopia till
CSN
Utbildningsdepartementet